

Arbeidskapital

Budsjettering av arbeidskapital i eksempel 2.8

Vi skal nå gå nærmere inn i utregningen av arbeidskapitalen i figur 2.6 på side 69.

Råvarelager	3,0	Leverandørgjeld	5,0
Ferdigvarelager	8,8	Arbeidskapital	21,8
Kundefordringer	15,0		

FIGUR 2.6: Arbeidskapital i AS Alus kapasitetsutvidelse.

Tidligere erfaring tilsier at AS Alu må ha et råvarelager av alumina som tilsvarer tre ukers forbruk. Aluminaleverandørene krever betaling etter fem uker. Selskapet vil i gjennomsnitt ha et ferdigvarelager tilsvarende fire ukers produksjon. Kjøperne av aluminium betaler fem uker etter leveranse («netto pr. fem uker» kalles en slik kredittbetingelse). Vi ser bort fra kapitalbindingen i varer i arbeid (halvfabrikata) og i kontanter.

Basert på disse opplysningene, og opplysninger som du finner under tabellen, kan vi nå anslå behovet for arbeidskapital i denne tabellen:

	A	B	C	D	E	F	G
1	Les dette	Volum/år,	Volum/uke,	Bindingstid,	Beholdning,	Verdi pr tonn,	Verdi,
2		tonn	tonn	uker	tonn	kr	mill. kroner
3	Råvarelager	20 000	400	3	1 200	2 500	3,0
4	Ferdigvarelager	10 000	200	4	800	11 000	8,8
5	Kundefordringer	10 000	200	5	1 000	15 000	15,0
6	Råvareleverandører	20 000	400	5	2 000	2 500	5,0
7	Arbeidskapital						21,8
8	Antall uker pr år	50					
9	Omsetning	10 000				15 000	150
10	Arbeidskapitalprosent						15 %

Regnearket som denne tabellen er hentet fra, ligger [her](#).

I linje 3 for råvarelager legger vi først inn samlet årsforbruk av alumina i celle B3. Celle B8 inneholder antall produksjonsuker pr. år. Her har vi valgt 50 for å unngå misforståelser ved avrundinger. I celle C3 beregnes aluminaforbruket pr. uke til 400 tonn (20 000/50). AS Alu planlegger et råvarelager på gjennomsnittlig tre ukers forbruk (celle D3). Dermed blir gjennomsnittlig råvarebeholdning 1 200 tonn (celle E3). Anta at ett tonn alumina koster 2 500 kroner. Denne prisen legges inn i celle F3.

Dermed blir gjennomsnittlig arbeidskapital bundet i råvarelageret budsjettert til 3,0 mill. kr (celle G3). Gjør tilsvarende beregninger selv for å kontrollere tallene for de tre andre komponentene i arbeidskapitalen (ferdigvarelager, kundefordringer og gjeld til råvareleverandører).

Samlet arbeidskapitalbehov fremkommer i celle G7 som 21,8 mill. kr (3,0 + 8,8 + 15,0 – 5,0). Legg inn 15 000 kroner som salgpris pr. tonn aluminium i celle F9. Da beregnes årlig omsetning i celle G9 til 150 mill. kroner. Arbeidskapitalprosent er denne arbeidskapitalen dividert med omsetningen, Dette gir en arbeidskapitalprosent på 15 (G10).

«Inntakskost» kalles vanligvis «anskaffelseskost» eller «tilvirkningskost». I tabell 2.3 har vi verdsatt alumina til anskaffelseskost både hva gjelder råvarelageret og råvareleverandører (2 500 kr i celle F3 og F6). Et tonn aluminium på ferdigvarelageret er verdsatt til summen av variable kostnader. Verdien i celle F4 (ca. 11 000 kroner) fremkommer som 5 800 kroner for elektrisitet ($145'' \cdot 0,4/10\ 000$), 5 000 kroner for råmaterialer ($2\ 500 \cdot 2$) og et skjønnsmessig påslag for økt lønn. Kundefordringene er verdsatt til salgpris (15 000 kr i celle F5).

I regnskapsfaget er verdsettelse av ulike balanseposter et sentralt tema. Det kan argumenteres godt for at både ferdigvarelager og kundefordringer skal verdsettes til selvkost (jf. del 1.5.2). I så fall trenger vi flere opplysninger om hele Alu og ikke bare om utvidelsesprosjektet. Anta at selvkost pr. tonn aluminium settes til 14 000 kr, og denne brukes for ferdigvarelageret og kundefordringer. Kontroller selv at da stiger arbeidskapitalbehovet til 23,2 mill. kr og arbeidskapitalprosenten til 16.